

Hiiumaa Metsaseltsi projekt

Malvaste piirkonna erametsade turundus

Vaata ka www.metsaselts.hiiumaa.ee

TERE

Hiiumaa Metsaselts organiseeris selle projekti eesmärgiga pakkuda Sulle, hiidlane ja Hiiumaa külaline, võimalust liikuda Malvaste ümbruse Mangu, Mudaste, Malvaste, Kodeste ja Kauste külade metsades sihipäraselt ja teadvustatult. Valisime ümbruskonna erametsades välja 10 objekti, mida saad külastada. Liikuda võid jalgsi ja/või jalgrattaga.

Objektid leiad kaardilt. Kaardi saad piirkonna majutuskohtadest ja Kärkla Turismiinfopunktist.

Kaart ja info on väljas ka Hiiumaa Metsaseltsi kodulehel www.metsaselts.hiiumaa.ee.

Kaardil ja kodulehel on ka objektide koordinaadid L-EST süsteemis. Seega võib liikumisel juhinduda nii kaardist kui kasutada oma GPS seadet.

ÜLDINFO

Maastikul on objekt tähistatud infotulbaga, kus on kirjas objekti nimi ja number. Täiendavat infot saad lugeda kaardilt või Metsaseltsi kodulehelt.

Tee objekti juurde pead ise leidma. Kasuta kaarti ja/või GPS koordinaate. Vali omale sobiv ja jõukohane marsruut. Alustada ja lõpetada võid kus Sulle sobib. Ise otsustad, milliseid objekte külastad, kust kaudu lähed ja kaua käid. Kui korraga kõiki punkte ei jõua külastada, tule teinekord jälle.

Kuna tegemist on Hiiumaa Metsaseltsi projektiga, siis paljud objektid on metsanduslikud, metsades paiknevad aga kõik. Ega siinkandis muid maid kui metsad suurt polegi. Mitmed objektid lähevad pärandkultuuri kategooriasse, tutvustamaks ja jäädvustamaks piirkonna ajalugu.

Kõik objektid asuvad eramaadel, austa omanike õigusi. Liigu põhiliselt mööda teid ja radu.

Eramaade vahele jäävad suuremad Riigimetsa alad. Mitmes kohas on vastavad märgid väljas. Osa Sinu teele jäävatest Riigimetsa maadest on looduskaitsealased.

Teekond läbi kõikide objektide on umbes 10 kilomeetrit pikk.

KAART

See on orienteerumiskaart. Mõõtkava on 1:10000. See tähendab, et 1 cm kaardil on 100 meetrit looduses. Kõrgusjoonte lõikevahe on 2 meetrit. Kõrgeim punkt kaardil on 21 meetrit üle merepinna.

Kaart on orienteeritud magnetilise meridiaani järgi, see tähendab, et kompass näitab põhja-suunda.

Lillaga on kaardil koordinaatvõrk, selle abil saad koordinaate määrata mõõtmisega.

Levinumad leppemärgid on kaardil.

IGAMEHEÕIGUS

Üldpõhimõtte kohaselt võib Eestis igaüks viibida ja liikuda looduses. Riigimetsas võib seda teha ööpäevaringselt. Asjaõigusseadus piirab eramaal viibimist ja liikumist. Eramaal võib omanikult luba küsimata viibida päeval, päikesetõusust päikeseloojanguni. Seda juhul, kui eramaa ei ole piiratud ega tähistatud. Kui eramaa on piiratud või tähistatud, ei või teised isikud seal omaniku loata viibida. Seega: kui Sulle jääb looduses liikudes ette aed või tara, ära mine edasi, leia teine liikumistee. Silt "Eramaa" teavitab Sind, et lähened eramaale. Kui seal on kirjas omaniku telefoni-number, küsi maaomanikult luba sisenemiseks. Kui selline silt on ainult tee ääres, siis on luba vaja autoga edasiliikumiseks.

METSASEADUS

Metsas tohib:

* viibida ja loodussaadusi varuda metsaomaniku huve põhjendamatult kahjustamata;

* viibida püsivaid jälgi jätmata, tuleohutusnõudeid täites ja omaniku nõudeid järgides;

* telkida ja lõket teha ainult selleks ettevalmistatud kohtades metsaomaniku loal;

* koeraga liikuda ainult neid rihma otsas pidades.

HEAD TUTVUMIST MALVASTE METSADEGA

OBJEKTIDE NIMEKIRI JA KOORDINAADID

Nr.1 KAITSERAJATISED

Mangu küla positsioonid
X=6544940
Y= 418620

Nr.2 RANNAMÄNNID METSAS

200 aastased rannamännid keset metsa
800 meetrit merest.
X=6543790
Y= 418230

Nr.3 IIDNE MÄND

Aasta siis oli 1862
X=6543150
Y= 419060

Nr.4 DOTT

Kindlustatud laskepasa
X=6543090
Y= 419720

Nr.5 RABA

Hiiumaa tavaline
X=6544070
Y= 419720

Nr.6 RÄNDRAHN

Külaline jääajast
X=6544000
Y= 420500

Nr.7 MÄNNINOORENDIK

Uus põlvkond
X=6544320
Y= 420460

Nr.8 PIIRIKIVI

Piirimärk ja kupits
X=6545090
Y= 420280

Nr.9 ETTEVÕTLIKKUS

Tunnustus tegijale
X=6546100
Y= 419540

Nr.10 KELDER

Meenutus olnust
X=6545860
Y= 419350

Objekt nr.1

KAITSERAJATISED Mangu küla positsioonid

Sõdadest on Hiiumaa rannikule jäänud mitmeid märke.

Mangu külast piki randa Tahkuna poole kulgeb II Maailmasõja aegne ja järgne NL armee kaitserajatiste võõnd. Laskepasad, kaevikud, jooksupõlvad, kauripositsioonid, tankikaevikud.

Siin lähedal, parkümmend meetrit põhja poole, on kohaliku komandopunkt asukoht. Suuremad kaevud on sisselangenud muldonnid.

Peale sõda kulges piki randa piiririba koos okastraataiaga, samuti piirivalve telefoniliin.

Lõuna pool teed on endine Mangu talukoht. Kunagisele põllule on 1950-tel aastatel rajatud männimets. Paarsada meetrit lääne poole jääb liivane mererand, supluskoht.

Objekt nr.2

RANNAMÄNNID METSAS Üle 100 aastased rannamännid keset metsa 800 meetrit merest.

Rannamännid on tavaliselt ranna liivaluidetel. Siin on küll luited ja männid, kuid lähim mererand on 800 meetri kaugusel loode suunas. Siinsete krussis rannamändide vanus on hinnanguliselt 200 aastat.

Parkümmend meetrit kirde poole on riigimetsa 2000.a. raielank. Seal kasvasid 150 aastased männid, diameeter 30 cm, tagavara 230 tm/ha. Siit lääne poole, teisel pool teed, on 1960-tel aastate alul endisele talu põllule istutatud männimets.

Objekt nr.3

IIDNE MÄND Aasta siis oli 1862

Ja kes oli see mees, kes lõi tollal poole meetrise läbimõõduga männile suure laha ja lõikas sinna aasta- numbri, kaks risti ja veel mingi märgi? Ja miks?

Mänd ise on paar meetrit riigimetsas, lõunapoolsed raiesmikud (uusim neist tehtud 2010 talvel, seal kasvas 140 aastane männi- ja kuusemets) on eramaa. Ju see ikka talumees oli, kelle pere siin heinal käis. Ega taludel metsi polnud, ikka metsaheinamaad.

Puu ümbermõõt on praegu 2,5 m, läbimõõt 0,8 m, kõrgus 20 meetrit.

Vanus hinnanguliselt 300 aastat. Ta on üle elanud vähemalt 3 metsapõlvkonda ja elab veel ei tea kui kaua. Nüüd juba kui vaatamisväärsus.

Objekt nr.4

DOTT Kindlustatud laskepasa

Dolgovremmenaja ognevaja totška.

II Maailmasõja aegne NL armee laskepasa, tõkestamiseks Tahkuna poole viivat teed. 200 meetrit põhja poole teisel pool maanteed on tema paariiline. Nende ümber on säilinud kaevikud, kauripositsioone ja tankivarjendeid. Dotti oli 2-4 meest kuulipildujaga.

Siit ida poole jääb endisele talu põllule 1960-te aastate alul istutatud männimets.

Tee poole jäävad mõned vanad männid, dotti lähedal on võimas kaheharuline, 50 m lõuna poole jääva diameeter on 70 cm.

Objekt nr.5

RABA Hiiumaa tavaline

Raba ehk kõrgsoo on tavaliselt keskelt kõrgem. See Malvaste raba siin on 16 meetrit üle merepinna, suhteliselt noor, väike ja tasane. Turbakihi paksus on ca 1 meeter.

Hiiumaa rabad on natuke erinevad mandri omadest, nendes ei ole laukaid.

Tüüpilised rabataimed on: turbasammal, sookail, sinikas, kanarbik, tuppvillpea, kasvab ka jõhvikat.

Nagu kogu piirkonnas, oli NL ajal ka siin riigimets. Teisel pool 10 kV elektriliinide hargnemise A-masti on säilinud vana kvartalipost.

Objekt nr.6

RÄNDRAHN Külaline jääajast

Siin ta on, tulnud kusagilt Skandinaaviast jää poolt kantuna 100000 aastat tagasi. Läks soojemaks, kivid sulasid jääst välja. 10000 aastat tagasi hakkas Hiiumaa merest kerkima. Siinne ala on maismaa olnud ca 5000 aastat.

Graniitrahnu kõrgus on 2,5 m, pikkus 4,5 m, laius 4 meetrit.

Lambakivi võiks ta nimi olla. Kindlasti mängisid tema lamedal seljal lähedaste talude lapsed, oli ju siin Peetri talu põld. Kõrgema otsa alla sai vihma eest varju minna. Talu hooned jäid siit 100 meetrit kagusse, seal on tänaseks säilinud põlised õuepuud ja kelder.

Nagu mujalgi siinkandis, tegi Metsamajand siin 1960-te alul lagedate alade metsastamise. Kel viitsimist, lugege mändide aastad ära.

Objekt nr.7

MÄNNINOORENDIK Uus põlvkond

Oleme Kodeste küla endise Männiku talu maal. 1998.a. tegi tollane omanik Hiiu Mets MV OÜ siin kasvanud 140 aastases männitukas, lageraie. Seemnepuid jäeti ka kasvama..

Järgmisel kevadel, peale maapinna ettevalmistust, külvati seeme maha. Pohlamänniku kasukoht on küllaltki kuiv, kuid seeme idanes suht hästi, langi madalamas lõunaosas paremini, siin põhjapool kehvemini.

Noorendikus on näha ulukikahjustusi, mitte küll väga palju. Lisaks hirvele sööb Hiiumaal mändi ka põder.

Mõne aasta pärast on vaja teha esimene valgustusraie.

Siit põhja poole jääb Riigimets, Kauste sihtkaitsevööndi ala.

Objekt nr.8

PIIRIKIVI Piirimärk ja kupits

Maade piire märgistati juba keskaja mõisate ajal, talude moodustamisel ja ka praegu. Piirimärgiks on Hiiumaal enamasti olnud kivid. Kui kive ümbruses polnud, siis puupost. Et piirimärk paremini eristatav ja leitav oleks, kaevati talle kupits ümber.

See piirikivi siin on endise Põllumaa talu lahustüki nurgas. Lõuna ja ida pool on põline riigi- või mõisamets. Kivil on näha piiri kulgemise suunad. Piirikivi on üsna vana, sellele viitab sellel olev number. Kõik mõisaegsed piirikivid olid nummerdatud. Tänapäeval ei viitsita piirikive panna, piisab raudtorust ja kupitsat ei pea ka enam kaevama.

Riigi- ja erametsa vahel oli vanasti alati korralik siht, siin on kohati praegugi.

Objekt nr.9

ETTEVÕTLIKKUS Tunnustus tegijale

Siit põhja ja ida poole jäävad Kauste küla endiste talude, põhiliselt Tõnismaa talu, metsaheinamaad. Talud ise olid maantee pool. Viimase maareformi alguseks olid heinamaad metsastunud ja väga märjad.

Siis leidis ettevõtlik metsamees, kellel oli nägemus. Ja nüüd on pilt selline. Metsa on kuivendatud, rajatud teid, kraave ja tiike.

Praegu teeb peremees oma noores metsas juba valgustusraiet. Järgmise lageraieni on veel vähemalt pool sajandit ...

Tegijat toetatakse ja tunnustatakse.

Objekt nr.10

KELDER Meenutus olnust

Siin oli Adu talu. Siin olid hooned, õu ja tanum. Kauste külas oli 1940.aastal 11 talu. Maareformi alguseks (1992) oli alles jäänud 2 maja, suvilat. Enamasti mindi sõjaväel ja sõjal jalust. Metsamajand istutas-külvas 1960-tel aastate alul, peale sinse kolhoosi likvideerimist, kõik lagedad alad, endised põllud ja õued, täis. Mõnes kohas rohkem, teises vähem, on säilinud märke kunagistest elukohtadest. Enamikest taludest on alles vaid keldriasemed ja vundamendi jäänused. Sageli on säilinud ka vanu õuepuid ja kohati viljapuu-aeda.

